

MAATIAINEN

TIEDOTE 19.5.2023

MAATIAINEN RY, VUODEN PERINNEMAISEMA 2023

Eurajoen Kaunissaari ja Rauman Nurmeksen Päiväranta - Pinokari

Maatiainen ry on valinnut Eurajoen Kaunissaaren ja Rauman Nurmeksen Päivärannan - Pinokarin perinnebiotoopit vuoden 2023 perinnemaisemaksi.

Erityisteemana ovat tänä vuonna läntisen rannikon saarten perinnebiotoopit. Kohteiksi valitut Kaunissaari ja Nurmes sijaitsevat Selkämeren kansallispuiston edustalla. Niitä yhdistää ainutlaatuinen saaristoluonto ja laiduntavat ahvenanmaanlampaat: Ali-Unkin tilan eläimet tekevät tärkeää työtä saarten arvokkaiden perinnebiotooppien säilyttämiseksi. Kohteiden luontoarvot ovat monipuoliset, ja saariin sijoittuu useita myös luonnonsuojelullisesti arvokkaita elinympäristöjä. Eri tahot ovat tehneet kohteissa pitkäjänteistä yhteistyötä luonto- ja perinnebiotooppiarvojen ylläpitämiseksi. Kumpikin saari on nykyään tärkeä virkistyskohde.

Selkämeren alueelle tunnusomaisia luontotyyppejä ovat erilaiset merenrantatyyppit kuten niityt ja kalliot sekä kivikkorannat, harjusaaret, nummet, luonnonmetsät ja lehdot. Erilaiset rantaniityt tarjoavat elinympäristön monille uhanalaisille lajeille kasveista linnustoon. Laidunnus ja laivojen mukana kulkeutunut painolastikasvillisuus ovat ylläpitäneet ja monipuolistaneet seudun luontoa ajan saatossa.

Saariston pitkä asutushistoria on muokannut alueen luontoa eri tavoin. Saariston asukasluku oli suurimmillaan 1900-luvun alkupuolella, jolloin myös karja ja hevoset laidunsivat saarilla yleisesti. Laidunnus on ollut kiinteä osa saaristokulttuuria jopa satojen vuosien ajan ja sillä on ollut merkittävä vaikutus paitsi lajistoon, niin myös maisema- ja virkistysarvoihin.

Kaunissaaren historian erityispiirteenä on Ahlströmin höyrysahan perustaminen vuonna 1874. Sahateollisuuden vanavedessä asukasluku mahdollisti muun muassa osuuskaupan ja kansakoulun toiminnan. Eri vaiheiden kautta sekä teollisuustoiminta että perinteinen karjatalous kuitenkin hiipuivat, ja vähitellen saaret autioituivat. Pitkä hiljaiselo ja vähittäinen umpeenkasvu jatkui 2010-luvulle asti, jolloin tehtiin ensimmäiset aloitteet laidunnuksen jatkamisesta ja avointen biotooppien rippeiden säilyttämisestä.

Noin 30 hehtaarin Kaunissaari kuuluu nykyään eteläisen Satakunnan arvokkaimpiin luontokohteisiin. Kaunissaareen on syntynyt poikkeuksellisen hieno ja monimuotoinen luonnonympäristö. Lisäarvoa tuo historian saatossa laivojen mukana kulkeutunut niin sanottu painolastikasvillisuus. Kaunissaaren pinta-alasta noin puolet kuuluu joko luonnonsuojelulaissa tai metsälaissa rauhoitettuihin luontotyyppeihin, ja saari on kokonaisuudessaan kulttuuriympäristökohde. Eurajoen kunta, ELY-keskus, Ali-Unkin tila, paikalliset asukkaat ja virkistysalueen käyttäjät ovat yhdessä mahdollistaneet alueen perinnebiotooppien ylläpidon. Luontojärjestöt ja harrastajat ovat niin ikään tuoneet oman panoksensa ja tietopohjansa toimenpiteiden suunnittelun ja arvojen kartoituksen avuksi.

Nurmeksen saari kuuluu osin Rauman saariston Natura 2000 -suojelualueeseen sekä vuonna 2016 perustettuun kaupungin maalle sijoittuvaan Raumanmeren luonto- ja retkeilyalueeseen, joka on luonnonsuojelulain mukainen yksityinen suojelualue (YSA). Päivärannan - Pinokarin hoidettu perinnebiotooppi sijaitsee saaren kaakkoisosassa. Vuonna 2021 Päivärantaa ja Pinokaria ympäröivää laidunaluetta laajennettiin Rannikko-LIFE ja HELMI hankkeissa, joissa Rauman kaupunki toteutti ja Metsähallitus suunnitteli toimenpiteitä.

Valitsemalla vuosittain Vuoden perinnemaiseman Maatiainen ry haluaa kiinnittää huomiota arvokkaisiin suomalaisiin kulttuurimaisemiin sekä edistää niiden säilymistä.

Maatiainen –Det lantliga kulturarvet ry on valtakunnallinen yhdistys, joka pyrkii säilyttämään vanhat viljely- ja koristekasvit sekä alkuperäiset kotieläinrodut eli maatiaiskasvit ja -eläimet. Lisäksi yhdistys vaalii kulttuurimaisemia.

Lähteet:

Marko Alakruuvi, Metsähallitus, haastattelu 2023

Eija Mutila, ELY-keskus, haastattelu 2023

Hanna-Leena Juhola, Ali-Unkin tila, haastattelu 2023

Artikkeli: "Kaunissaaren luonto lumoa" 2016

Metsähallitus, 2022: c181 Selkämeren kansallispuiston ja Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma

Lisätietoja:

Metsähallitus, Marko Alakruuvi

marko.alakruuvi@metsa.fi, +358 40 547 8871

Satakunnan ELY-keskus, Eija Mutila

eija.mutilla@ely-keskus.fi, 0295 022 064

Ali-Unkin tila, Hanna-Leena Juhola

ali-unkin.tila@eurajokinetti.fi, 044 312 4272

Maatiainen ry, Perinnemaisemavastaavat

Anni-Mari Anttola, annimari.anttola@yahoo.com

Kirsi Mäkinen, kirsi.makinen67@gmail.com

Maatiainen ry, Toiminnanjohtaja

Maija Manninen, toimisto@maatiainen.fi, 044 045 7317